

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2011. gada 6. decembrī*

Lieta C-329/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour d'appel de Paris* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 29. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 5. jūlijā, tiesvedībā

Alexandre Achughbalian

pret

Préfet du Val-de-Marne.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Tizzano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmušs [*U. Lohmus*] un M. Safjans [*M. Safjan*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*] un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

ģenerālvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretāre R. Šereša [*R. Šereš*], administratore,

* Tiesvedības valoda — franču.

ņemot vērā Tiesas priekšsēdētāja 2011. gada 30. septembra rīkojumu, kurā tika nolemts lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot paātrināto procedūru atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 23.a pantam un Tiesas Reglamenta 104.a panta pirmajai daļai,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 25. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- A. Ašugbabjana [*A. Achughbabian*] vārdā — K. Papazjana [*C. Papazian*] un P. Spinozi [*P. Spinosi*], *avocats*,
- Francijas valdības vārdā — E. Beljāra [*E. Belliard*], Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un B. Bopēra-Manoka [*B. Beaupère-Manokha*], pārstāvji,
- Dānijas valdības vārdā — K. Vangs [*C. Vang*], pārstāvis,
- Vācijas valdības vārdā — T. Hencē [*T. Henze*] un N. Grafss Vīctums [*N. Graf Vitzthum*], pārstāvji,
- Igaunijas valdības vārdā — M. Lintama [*M. Linntam*], pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā — M. Kondu-Dirande [*M. Condou-Durande*], pārstāve,

noklausījusies ģenerālvokātu,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvu 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp A. Ašugbabjanu un Valdemarnas [*Val-de-Marne*] departamenta prefektu par A. Ašugbabjana nelikumīgu uzturēšanos Francijas teritorijā.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 2008/115

- 3 Direktīvas 2008/115 preambulas 4., 5. un 17. apsvērumā ir noteikts:

“(4) Ir jānosaka skaidri, pārskatāmi un taisnīgi noteikumi, kas paredzēti efektīvai atgriešanas politikai kā labi pārvaldītas migrācijas politikas būtiskam elementam.

- (5) Ar šo direktīvu būtu jāievieš horizontāls noteikumu kopums, ko piemēro visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri neatbilst vai vairs neatbilst iecelšanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem dalībvalstī.

[..]

- (17) [..] Neskarot sākotnēju aizturēšanu, ko veic tiesībaizsardzības iestādes un ko reglamentē valsts tiesību akti, turēšana apsardzībā parasti būtu īstenojama šim nolūkam īpaši paredzētās telpās.”

- 4 Direktīvas 2008/115 1. pantā ar nosaukumu “Priekšmets” ir paredzēts:

“Šajā direktīvā ir noteikti kopēji standarti un procedūras, kas dalībvalstīs ir jāpiemēro attiecībā uz nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, ievērojot pamattiesības kā galvenos Kopienas tiesību, kā arī starptautisko tiesību principus, tostarp pienākumu nodrošināt bēgļu aizsardzību un cilvēktiesības.”

- 5 Šīs direktīvas 2. pantā ar nosaukumu “Darbības joma” ir noteikts:

“1. Šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.

2. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepieņemot šo direktīvu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem:

- a) uz kuriem attiecas ieceļošanas atteikums [..] vai kurus kompetentās iestādes ir aizturējušas vai notvērušas saistībā ar nelikumīgu dalībvalsts ārējās (zemes, jūras vai gaisa) robežas šķērsošanu [..];

- b) kuri saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pakļauti atpakaļnosūtīšanas procedūrai krimināltiesisku sankciju dēļ vai to rezultātā, vai kuriem piemēro izdošanas procedūras.

[..]”

6 Minētās direktīvas 3. pantā ar nosaukumu “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

- 2) “nelikumīga uzturēšanās” ir tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem [..] vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī;

3) “atgriešana” ir, attiecīgai personai brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu vai piespiedu kārtā, došanās atpakaļ uz:

— personas izcelsmes valsti vai

— tranzīta valsti saskaņā ar Kopienas vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem režīmiem, vai

— citu trešo valsti, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais brīvprātīgi nolēmj atgriezties un kurā viņu uzņems;

4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

5) “izraidīšana” ir atgriešanās pienākuma izpilde piespiedu kārtā, proti, fiziska izvešana no dalībvalsts;

[..]”

7 Direktīvas 2008/115 6.–9. pantā ir noteikts:

“6. pants

Atgriešanas lēmums

1. Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

2. Trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas sniedz tiem tiesības tur uzturēties, lūdz nekavējoties doties uz šīs dalībvalsts teritoriju. [..]

3. Dalībvalstis var atturēties pieņemt atgriešanas lēmumu par trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas tās teritorijā, ja attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo uzņem atpakaļ cita dalībvalsts [..].

4. Dalībvalstis var katrā laikā pieņemt lēmumu piešķirt atsevišķu uzturēšanās atļauju vai citu atļauju, kas dod tiesības uzturēties trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, ar līdzjūtību saistītu iemeslu, humānu vai citu iemeslu dēļ. Šādā gadījumā atgriešanas lēmumu nepieņem. [..]

5. Ja attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, ir uzsākta procedūra viņa uzturēšanās atļaujas vai citas atļaujas atjaunošanai, kas dod tiesības uzturēties, attiecīgā dalībvalsts [..] var nepieņemt atgriešanas lēmumu, līdz uzsāktā procedūra ir pabeigta.

[..]

7. pants

Brīvprātīga izceļošana

1. Atgriešanas lēmumā brīvprātīgai izceļošanai nosaka pienācīgu laika posmu no septiņām dienām līdz trīsdesmit dienām, neskarot 2. un 4. punktā minētos izņēmumus. [..]

[..]

2. Dalībvalstis vajadzības gadījumā pagarina brīvprātīgai izceļošanai noteikto laika posmu uz piemērotu laiku, ņemot vērā konkrētā gadījuma īpašos apstākļus, piemēram, uzturēšanās ilgumu, to, vai ir bērni, kuri apmeklē skolu, vai citi ģimenes locekļi un sociālās saites.

3. Attiecībā uz brīvprātīgai izceļošanai noteikto laika posmu var paredzēt dažus pienākumus, kuru mērķis ir novērst bēgšanas iespējamību, piemēram, regulāru reģistrēšanos attiecīgās iestādēs, atbilstošas finanšu garantijas depozītu, dokumentu iesniegšanu vai pienākumu uzturēties noteiktā vietā.

4. Ja pastāv bēgšanas iespējamība vai ja likumīgas uzturēšanās pieteikums ir atzīts par nepārprotami nepamatotu vai tā pamatā ir krāpšana, vai arī ja attiecīgā persona apdraud sabiedrības kārtību, drošību vai valsts drošību, dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai vai var noteikt laika posmu, kas ir īsāks par septiņām dienām.

8. pants

Atgriešana [Izraidīšana]

1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu atgriešanas lēmumu, ja saskaņā ar 7. panta 4. punktu nav noteikts laika posms brīvprātīgai izceļošanai vai ja atgriešanās pienākums nav izpildīts laika posmā, kas saskaņā ar 7. pantu noteikts brīvprātīgai izceļošanai.

[..]

4. Ja dalībvalstis kā pēdējo iespēju izmanto piespiedu līdzekļus, lai veiktu tāda trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu, kas pretojas izraidīšanai, minētie līdzekļi ir samērīgi un nepārsniedz saprātīgi vajadzīgu spēku. Tos piemēro, kā tas noteikts valsts tiesību aktos, saskaņā ar pamattiesībām un pienācīgi ievērojot attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā cieņas neaizskaramību un veselības stāvokli.

[..]

9. pants

Izraidīšanas atlikšana

1. Dalībvalstis atliek izraidīšanu:

- a) ja ar izraidīšanu tiktu pārkāpts neizdošanas princips vai
- b) tik ilgi, kamēr ir noteikta izpildes pārtraukšana [tiesvedības beigās, kas ir uzsākta par lēmumu, kurš ir saistīts ar atgriešanu].

2. Dalībvalstis var atlikt izraidīšanas izpildi uz atbilstošu laika posmu, ņemot vērā konkrēta gadījuma īpašos apstākļus. Dalībvalstis jo īpaši ņem vērā:

- a) trešās valsts valstspiederīgā fizisko stāvokli vai garīgās spējas;
- b) tehniskus iemeslus, piemēram, transporta trūkums, vai izraidīšanas neiespējamību personu apliecinošu datu trūkuma dēļ.

3. Ja izraidīšanu atliek, kā paredzēts 1. un 2. punktā, attiecīgam trešās valsts valstspiederīgajam var piemērot 7. panta 3. punktā izklāstītos pienākumus.”

8 Direktīvas 2008/115 15. un 16. pants ir formulēti šādi:

“15. pants

Turēšana apsardzībā

1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vājākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja

- a) pastāv bēgšanas iespējamība vai
- b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikvienu turēšanu apsardzībā ir iespējami īsa un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību.

[..]

4. Ja izrādās, ka tiesisku vai citu apsvērumu dēļ izraidīšanai vairs nav pamatota iemesla, vai ja 1. punktā noteiktie apstākļi vairs nepastāv, turēšanu apsardzībā vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.

5. Turēšana apsardzībā ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

6. Dalībvalstis nedrīkst pagarināt 5. punktā minēto termiņu, izņemot pagarinājumu uz ierobežotu laikposmu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ieilgt šādu iemeslu dēļ:

- a) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai
- b) kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm.

16. pants

Turēšanas apsardzībā apstākļi

1. Turēšanu apsardzībā parasti īsteno īpašās aizturēšanas telpās. Ja dalībvalsts nespēj nodrošināt uzturēšanos īpašās aizturēšanas telpās un ir spiesta izmantot cietuma telpas, aizturētos trešo valstu valstspiederīgos nošķir no parastiem ieslodzītiem.

[..]”

- 9 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 20. pantu dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2010. gada 24. decembrim izpildītu šīs direktīvas prasības.

Valsts tiesiskais regulējums

Ārvalstnieku ieceļošanas un uzturēšanās un patvēruma tiesību kodekss

- 10 Saskaņā ar Francijas Ārvalstnieku ieceļošanas un uzturēšanās un patvēruma tiesību kodeksa (turpmāk tekstā — “*Ceseda*”) L. 211-1. pantu, “lai ieceļotu Francijā, ikvienam ārvalstniekam ir jābūt [...] dokumentiem un vīzām, kas ir prasīti spēkā esošajās starptautiskajās konvencijās un tiesību aktos [...]”.
- 11 Saskaņā ar šī kodeksa L. 311-1. pantu “[...] ikvienam ārvalstniekam, kas ir vecāks par astoņpadsmit gadiem un kas vēlas uzturēties Francijā, pēc trīs mēnešu termiņa, kas pagājis kopš viņa iebraukšanas Francijā, ir jābūt uzturēšanās atļaujai”.
- 12 *Ceseda* L. 551-1. pants redakcijā, kas bija spēkā pamatlīetas faktisko apstākļu rašanās dienā, bija formulēts šādi:

“Ārvalstnieka turēšana apsardzībā telpās, kas nav cietuma telpas, var tikt noteikta, ja šis ārvalstnieks:

[..]

- 3) kaut arī attiecībā uz viņu mazāk nekā pirms gada ir pieņemts lēmums par izraidīšanu no valsts [...] vai arī viņš ir jāizraida no valsts teritorijas atbilstoši aizliegumam uzturēties tās teritorijā, kā tas ir paredzēts [...] kriminālkodeksā, nevar nekavējoties pamest Francijas teritoriju;

[..]

- 6) kaut arī viņam ir pienākums pamest Francijas teritoriju, kas ir noteikts [...] mazāk nekā pirms gada un attiecībā uz kuru viena mēneša termiņš labprātīgai teritorijas pamešanai ir beidzies, nevar nekavējoties pamest šo teritoriju.”

¹³ *Ceseda* L. 552-1. panta pirmajā teikumā, redakcijā, kas bija spēkā dienā, kad radās pamatlietas faktiskie apstākļi, bija paredzēts, ka, “ja kopš lēmuma par turēšanu apsardzībā ir pagājušas četrdesmit astoņas stundas, jāvērsas pie izmeklēšanas tiesneša ar lūgumu pagarināt turēšanu apsardzībā”.

¹⁴ *Ceseda* L. 621-1. pantā ir noteikts:

“Ārvalstnieku, kas ir iebraucis vai uzturējies Francijā, neievērojot L. 211-1. un L. 311-1. panta noteikumus, vai kas palicis Francijā pēc viņa vīzā paredzētā termiņa, soda ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu un naudas sodu EUR 3 750 apmērā.

Turklāt tiesa var aizliegt sodītajam ārvalstniekam iebraukt vai uzturēties Francijā laikposmā, kas nevar pārsniegt trīs gadus. Aizliegums iebraukt un uzturēties valstī ir saistīts ar automātisku sodītās personas izraidīšanu no valsts, kas attiecīgā gadījumā notiek pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas.”

- 15 Atsevišķi no šiem *Ceseda* noteikumiem ir grozīti ar 2011. gada 16. jūnija Likumu Nr. 2011-672 par imigrāciju, integrāciju un pilsonību (2011. gada 17. jūlija *JORF*, 10290. lpp.), kas stājas spēkā 2011. gada 18. jūlijā. *Ceseda* L. 621-1. pants nav ticis grozīts.

Kriminālprocesa kodekss

- 16 Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 62-2. pantu redakcijā, kas bija spēkā dienā, kad radās pamatlietas faktiskie apstākļi:

“Aizturēšana sakarā ar lietas izmeklēšanu ir piespiedu pasākums, ko nolemj piemērot kriminālpolicijas ierēdnis tiesu iestādes uzraudzībā un ar kura palīdzību persona, attiecībā uz kuru pastāv viens vai vairāki ticami iemesli domāt, ka tā ir izdarījusi vai mēģinājusi izdarīt noziedzīgu nodarījumu vai likumpārkāpumu, par kura izdarišanu ir paredzēta brīvības atņemšana, tiek turēta izmeklētāju rīcībā.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 17 2011. gada 24. jūnijā Mezonzalforā [*Maisons-Alfort*] (Francija) policija uz valsts autoceļiem veica identitātes pārbaudes. Viena no šo pārbaūžu laikā iztaujātajām personām apgalvoja, ka viņu sauc Aleksandrs Ašugbabjans un viņš ir dzimis Armēnijā 1990. gada 9. jūlijā.
- 18 Saskaņā ar policijas sagatavoto protokolu A. Ašugbabjans arī apgalvoja, ka esot Armēnijas pilsonis. Taču pats A. Ašugbabjans noliedz, ka būtu paudis šādu apgalvojumu.

- 19 Tā kā A. Ašugbabjans tika turēts aizdomās, ka ir izdarījis un turpinājis izdarīt *Ceseda* L. 621-1. pantā paredzēto likumpārkāpumu, viņš tika aizturēts.
- 20 Sīkākā A. Ašugbabjana situācijas izpētē atklājās, ka viņš Francijā bija iecerojis 2008. gada 9. aprīlī un tajā bija pieprasījis piešķirt uzturēšanās atļauju, bet šis lūgums 2008. gada 28. novembrī bija noraidīts un 2009. gada 27. janvārī šo noraidījumu apstiprināja Valduāzas [*Val-d'Oise*] departamenta prefekts, kurš par šo noraidījumu pieņēma rīkojumu, kas A. Ašugbabjanam tika paziņots 2009. gada 14. februārī un kurā bija noteikts pienākums viena mēneša laikā pamest Francijas teritoriju.
- 21 2001. gada 25. jūnijā Valdemarnas departamenta prefekts pieņēma rīkojumu par izraidīšanu un rīkojumu par turēšanu administratīvā apsardzībā, kas tika paziņoti A. Ašugbabjanam.
- 22 2011. gada 27. jūnijā Krēteijas [*Créteil*] *Tribunal de grande instance* izmeklēšanas tiesnesis, kuram saskaņā ar *Ceseda* L. 552-1. pantu tika iesniegts lūgums pagarināt turēšanu apsardzībā ilgāk nekā 48 stundas, izdeva rīkojumu par pagarināšanu un noraidīja iebildumus par spēkā neesamību, ko A. Ašugbabjans bija paudis saistībā ar viņa aizturēšanu.
- 23 Viens no minētajiem iebildumiem bija balstīts uz 2011. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-61/11 PPU *El Dridi* (Krājums, I-3015. lpp.), kurā Tiesa ir atzinusi, ka Direktīva 2008/115 nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts brīvības atņemšanas sods tikai tāpēc vien, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš dalībvalstī uzturas nelikumīgi, pārkāpjot rīkojumu pamest šīs dalībvalsts teritoriju noteiktā termiņā, paliek minētajā teritorijā bez pamatota iemesla. A. Ašugbabjans uzskata, ka no minētā sprieduma izriet, ka *Ceseda* L. 621-1. pantā paredzētais brīvības atņemšanas sods nav saderīgs ar Savienības tiesībām. Ņemot vērā šo nesaderību, kā arī noteikumu, saskaņā ar kuru aizturēšana var tikt īstenota tikai tad, ja pastāv aizdomas par

likumpārkāpumu, par kura izdarīšanu ir paredzēta brīvības atņemšana, šajā gadījumā īstenotā procedūra esot prettiesiska.

24 2011. gada 28. jūnijā A. Ašugbabjans par Krēteijas *Tribunal de grande instance* izmeklēšanas tiesneša rīkojumu iesniedza apelācijas sūdzību *Cour d'appel de Paris* [Parīzes apelācijas tiesā]. Tā konstatēja, ka A. Ašugbabjans ir Armēnijas pilsonis, ka viņš ir ticis aizturēts, pēc tam turēts apsardzībā par nelikumīgu uzturēšanos un ka viņš ir apgalvojis, ka *Ceseda* L. 621-1. pants nav saderīgs ar Direktīvu 2008/115, kas ir interpretēta iepriekš minētajā spriedumā lietā *El Dridi*.

25 Šajos apstākļos *Cour d'appel de Paris* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīva [2008/115], ņemot vērā tās piemērošanas jomu, nepieļauj tādas valsts tiesību normas kā [*Ceseda*] L. 621-1. pantu, kurā trešās valsts valstspiederīgajam ir paredzēts piemērot brīvības atņemšanas sodu tikai tāpēc vien, ka valsts teritorijā viņš iecerējis vai uzturējies nelikumīgi?”

26 Turklāt iesniedzējtiesa atbrīvoja A. Ašugbabjanu no turēšanas apsardzībā.

27 Pēc iesniedzējtiesas lūguma norīkotā Tiesas palāta ir izskatījusi nepieciešamību šai lietai piemērot steidzamības tiesvedību, kas ir paredzēta Reglamenta 104.b pantā. Minētā palāta pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas nolēma šo lūgumu noraidīt.

Par prejudiciālo jautājumu

- 28 Vispirms ir jānorāda, ka Direktīva 2008/115 attiecas tikai uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, un tādējādi tās mērķis nav pilnībā saskaņot valsts tiesību normas par ārvalstnieku uzturēšanos. Tādējādi šai direktīvai nav pretrunā tas, ka kādas dalībvalsts tiesībās nelikumīga uzturēšanās tiek kvalificēta kā likumpārkāpums un ir paredzēti kriminālsodi, lai atturētu no šādu valsts tiesību normu uzturēšanās jomā pārkāpumu izdarīšanas un novērstu šādus pārkāpumus.
- 29 Tā kā ar Direktīvu 2008/115 ieviestie kopīgie standarti un procedūras attiecas tikai uz atgriešanas lēmumu pieņemšanu un šo lēmumu izpildi, ir jānorāda arī, ka šī direktīva pieļauj turēšanu apsardzībā nolūkā noskaidrot, vai trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās bijusi likumīga vai nelikumīga.
- 30 Šo secinājumu apstiprina minētās direktīvas preambulas 17. apsvēruma, no kura izriet, ka tādu trešo valstu valstspiederīgo sākotnējās aizturēšanas nosacījumi, kas tiek turēti aizdomās par nelikumīgu uzturēšanos kādā dalībvalstī, joprojām ir reglamentēti valsts tiesībās. Turklāt, kā to ir norādījusi Francijas valdība, ja dalībvalstīm nebūtu iespējas, piemērojot brīvības atņemšanu, piemēram, aizturēšanu, novērst to, ka persona, kura tiek turēta aizdomās par nelikumīgu uzturēšanos, aizbēg, vēl pirms ir radusies iespēja noskaidrot tās situāciju, tiktu apdraudēts Direktīvas 2008/115 mērķis, proti, efektīva trešās valsts valstspiederīgo, kas valstī uzturas nelikumīgi, atgriešana.
- 31 Šajā ziņā ir svarīgi norādīt, ka kompetento iestāžu rīcībā ir jābūt laika posmam, kas gan, protams, ir īss, bet saprātīgs, lai identificētu pārbaudīto personu un lai sameklētu datus, kas ļauj noskaidrot, vai šī persona ir trešās valsts valstspiederīgais, kas valstī uzturas nelikumīgi. Uzvārda un pilsonības noskaidrošana gadījumā, ja ieinteresētā persona nesadarbojas, var izrādīties sarežģīta. Var izrādīties sarežģīti pārbaudīt arī to,

vai personas uzturēšanās ir nelikumīga, īpaši tad, ja ieinteresētā persona atsauca uz patvēruma pieprasītāja vai bēgļa statusu. Ņemot vērā iepriekš norādīto, kompetentajām iestādēm, lai neapdraudētu Direktīvas 2008/115 mērķi, kas ir atgādināts iepriekšējā punktā, ir jārikojas rūpīgi un nekavējoties jāieņem nostāja par attiecīgās personas uzturēšanās likumīgo vai nelikumīgo raksturu. Tiklīdz ir konstatēts, ka uzturēšanās ir nelikumīga, minētajām iestādēm saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 1. punktu un neskarot šajā direktīvā paredzētos izņēmumus, ir jāpieņem atgriešanas lēmums.

32 Kaut arī no iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvai 2008/115 nav pretrunā ne tādas valsts tiesību normas kā *Ceseda* L. 621-1. pants tiktāl, ciktāl trešās valsts valstspiederīgā nelikumīga uzturēšanās tajā ir kvalificēta kā likumpārkāpums un šādas uzturēšanās novēršanai ir paredzēti kriminālsodi, to skaitā brīvības atņemšana, ne arī trešās valsts valstspiederīgā turēšana apsardzībā nolūkā noskaidrot viņa uzturēšanās likumīgo vai nelikumīgo raksturu, vēl ir jānoskaidro, vai šai direktīvai nav pretrunā tādas tiesību normas kā *Ceseda* L. 621-1. pants tiktāl, ciktāl tas var izraisīt brīvības atņemšanu minētajā direktīvā paredzētās atgriešanas procedūras laikā.

33 Šajā ziņā Tiesa jau ir norādījusi, ka, lai arī krimināltiesību un kriminālprocesuālo tiesību tiesiskais regulējums principā ir dalībvalstu kompetencē, šo tiesību jomu var ietekmēt arī Savienības tiesības. Tādējādi, lai gan nedz EKL 63. panta pirmās daļas 3. punkta b) apakšpunktā — kas ir pārņemts LESD 79. panta 2. punkta c) apakšpunktā —, nedz Direktīvā 2008/115 — kas ir pieņemta, tostarp pamatojoties uz minēto EK līguma noteikumu — nav izslēgta dalībvalstu krimināltiesiskā kompetence nelikumīgas imigrācijas un uzturēšanās jomā, dalībvalstīm to tiesību akti šajā jomā ir jāveido tādējādi, lai tiktu nodrošināta Savienības tiesību ievērošana. Minētās dalībvalstis nevar piemērot tādu tiesisko regulējumu krimināltiesību jomā, kas var

apdraudēt minētajā direktīvā izvirzīto mērķu sasniegšanu un līdz ar to liegt tai lietderīgo iedarbību (iepriekš minētais spriedums lietā *El Dridi*, 53.–55. punkts un tajos minētā judikatūra).

- 34 Lai atbildētu uz jautājumu, vai Direktīvai 2008/115 ir pretrunā tādas tiesību normas kā *Ceseda* L. 621-1. pants tādu iemeslu dēļ, kas ir līdzīgi tiem, kurus Tiesa ir izklāstījusi iepriekš minētajā spriedumā lietā *El Dridi*, vispirms ir jākonstatē, ka situācija, kādā atrodas prasītājs pamatlietā, ir atzīstama par tādu, kāda ir minēta šīs direktīvas 8. panta 1. punktā.
- 35 No lietas materiāliem un no iesniedzējtiesas atbildes uz Tiesas izteikto lūgumu sniegt paskaidrojumus izriet, ka rīkojums pamest Francijas teritoriju, kurā ir noteikts viena mēneša termiņš brīvprātīgai izbraukšanai, A. Ašugbabjanam tika paziņots 2009. gada 14. februārī un ka viņš šo rīkojumu neizpildīja. Tā kā 2001. gada 24. jūnijā — dienā, kad tika veiktas pārbaudes un A. Ašugbabjans tika apcietināts — šis atgriešanas lēmums vairs nebija spēkā, 2011. gada 25. jūnijā tika pieņemts jauns atgriešanas lēmums, kas šoreiz tika pieņemts kā rīkojums par izraidīšanu no valsts, kurā netika noteikts termiņš brīvprātīgai izbraukšanai. No tā izriet, ka neatkarīgi no tā, vai prasītāja pamatlietā situācija ir jāuzskata par tādas personas situāciju, kura nav izpildījusi pienākumu atgriezties savā valstī termiņā, kas piešķirts, lai tajā atgrieztos brīvprātīgi, vai par tādas personas situāciju, uz kuru attiecas atgriešanas lēmums, kurā nav noteikts termiņš brīvprātīgai izbraukšanai no valsts, minētā situācija katrā ziņā ir paredzēta Direktīvas 2008/115 8. panta 1. punktā un tādējādi rada attiecīgajai dalībvalstij šajā pantā noteikto pienākumu veikt visus pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai īstenotu izraidīšanu, proti, saskaņā ar minētās direktīvas 3. panta 5. punktu fizisku ieinteresētās personas izvešanu no minētās dalībvalsts.
- 36 Pēc tam ir jānorāda, ka no Direktīvas 2008/115 8. panta 1. un 4. punkta skaidri izriet, ka tajos ietvertie jēdzieni “pasākumi” un “piespiedu līdzekļi” attiecas uz ikvienu darbību, kas efektīvā un samērīgā veidā nodrošina ieinteresētās personas atgriešanu. Minētās direktīvas 15. pantā ir paredzēts, ka ieinteresētās personas turēšana apsardzībā ir atļauta tikai, lai sagatavotos atgriešanai un īstenotu izraidīšanu, un ka šī brīvības

atņemšana var turpināties ne ilgāk kā sešus mēnešus, un šo turēšanas apsardzībā termiņu var pagarināt par papildu divpadsmit mēnešiem tikai tad, ja atgriešanas lēmums minētajā sešu mēnešu termiņā netiek pildīts tāpēc, ka ieinteresētā persona nesadarbojas vai ir notikusi aizkavēšanās, lai no trešām valstīm saņemtu vajadzīgos dokumentus.

- 37 Acīmredzot brīvības atņemšanas soda noteikšana un izpilde Direktīvā 2008/115 paredzētās atgriešanas procedūras norises laikā nesekmē izraidīšanas īstenošanu, kas ir šīs procedūras mērķis, proti, fizisku ieinteresētās personas izvešanu no attiecīgās dalībvalsts. Tādējādi šāds sods nav “pasākums” vai “piespiedu līdzeklis” Direktīvas 2008/115 8. panta nozīmē.
- 38 Visbeidzot ir skaidrs, ka pamatlietā aplūkojamais valsts tiesiskais regulējums tiktāl, ciktāl tajā ir paredzēts brīvības atņemšanas sods ikvienam trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir sasniedzis 18 gadu vecumu un kas nelikumīgi uzturas Francijā pēc trīs mēnešu termiņa beigām kopš iebraukšanas Francijas teritorijā, var izraisīt brīvības atņemšanu, kaut gan, ievērojot Direktīvas 2008/115 6., 8., 15. un 16. pantā paredzētos kopīgos standartus un procedūras, šādam trešās valsts valstspiederīgajam prioritāri ir jāpiemēro atgriešanas procedūra un, runājot par brīvības atņemšanu, viņam labākajā gadījumā var piemērot turēšanu apsardzībā.
- 39 Līdz ar to tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds tiek aplūkots pamatlietā, var radīt šķēršļus Direktīvā 2008/115 paredzēto kopīgo standartu un procedūru piemērošanai un aizkavēt atgriešanu, tādējādi tāpat kā tiesiskais regulējums, kas tika aplūkots lietā, kurā tika taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *El Dridi*, apdraudot minētās direktīvas lietderīgo iedarbību.

- 40 Iepriekš izdarīto secinājumu neatspēko ne Francijas valdības norādītais apstāklis, ka atbilstoši tiesu iestādēm adresētajiem apkārtrakstiem pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētie sodi reti tiek noteikti citos gadījumos kā tikai tajos, kad persona, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, papildus nelikumīgas uzturēšanās likumpārkāpumam ir izdarījusi vēl citu likumpārkāpumu, ne arī fakts, ko arī ir minējusi šī valdība, ka A. Ašugbabjanam nav tikuši piespriesti minētie sodi.
- 41 Šajā ziņā ir svarīgi norādīt, ka trešo valstu valstspiederīgie, kas papildus nelikumīgas uzturēšanās likumpārkāpumam ir izdarījuši vienu vai vairākus citus likumpārkāpumus, attiecīgā gadījumā saskaņā ar Direktīvas 2008/115 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu var tikt izslēgti no tās piemērošanas jomas. Tomēr neviens no Tiesai iesniegtajos lietas materiālos ietvertajiem dokumentiem nenorāda, ka A. Ašugbabjans būtu izdarījis citu likumpārkāpumu kā tikai to, kuru veido nelikumīga uzturēšanās Francijas teritorijā. Tādējādi prasītāja pamatlietā situācija nevar tikt izslēgta no Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomas, jo, lai šī direktīva nezaudētu savu priekšmetu un saistošo iedarbību, tās 2. panta 2. punkta b) apakšpunkts acīmredzami nevar tikt interpretēts tādējādi, ka dalībvalstīm varētu būt izdevīgi minētajā direktīvā paredzētos kopīgos standartus un procedūras nepiemērot trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir izdarījuši tikai pārkāpumu, ko veido nelikumīga uzturēšanās.
- 42 Attiecībā uz to, ka A. Ašugbabjanam līdz pat šim brīdim nav bijuši piespriesti *Ceseda* L. 621-1. pantā paredzētie brīvības atņemšanas sodi un naudas sodi, ir jānorāda, ka netiek apstrīdēts, ka rīkojuma par izraidīšanu no valsts pieņemšana attiecībā uz viņu bija pamatota ar to, ka tika konstatēta minētajā pantā paredzēta nelikumīga uzturēšanās, un ka šī panta piemērošanas sekas neatkarīgi no Francijas valdības minēto apkārtrakstu satura var būt minēto sodu piespriešana. Tādējādi *Ceseda* L. 621-1. pantam, kā arī jautājumam par tā saderību ar Savienības tiesībām ir nozīme pamatlietā, jo iesniedzējtiesa un Francijas valdība turklāt nav minējušas ne lietas izbeigšanu, ne arī

vispārīgāk lēmumu, ar kuru galīgi tiktu izslēgta jebkāda iespēja pret A. Ašugbabjanu ierosināt lietu par minēto likumpārkāpumu.

- 43 Turklāt, kā jau tas tika atgādināts šī sprieduma 33. punktā, ir jāuzsver dalībvalstu pienākums, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta un kas ir atgādināts iepriekš minētā sprieduma lietā *El Dridi* 56. punktā, veikt visus pasākumus, kuri ir piemēroti, lai nodrošinātu no Direktīvas 2008/115 izrietošo pienākumu izpildi, un neveikt nevienu pasākumu, kas varētu apdraudēt tās mērķu īstenošanu. Ir svarīgi nodrošināt, ka piemērojamās valsts tiesību normas neapdraud ar minēto Direktīvu ieviesto kopīgo standartu un procedūru pienācīgu piemērošanu.
- 44 Visbeidzot nevar piekrist Vācijas un Igaunijas valdību argumentācijai, ka Direktīvas 2008/115 8., 15. un 16. pants noteikti rada šķēršļus tam, ka brīvības atņemšanas sods tiek noteikts šajā pantā paredzētās izraidīšanas procedūras laikā, bet pieļauj, ka dalībvalsts trešās valsts valstspiederīgajam, kas valstī uzturas nelikumīgi, nosaka brīvības atņemšanas sodu pirms šīs personas izraidīšanas direktīvā paredzētajā kārtībā.
- 45 Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka gan no dalībvalstu lojalitātes pienākuma, gan no Direktīvas 2008/115 preambulas 4. apsvērumā minētajām efektivitātes prasībām izriet, ka šīs direktīvas 8. pantā dalībvalstīm noteiktais pienākums pēdējā minētā panta 1. punktā paredzētajos gadījumos īstenot izraidīšanu ir jāizpilda cik vien iespējams drīzāk. Acīmredzot tā tas nevarētu būt gadījumā, ja pēc tam, kad ir konstatēta trešās valsts valstspiederīgā nelikumīga uzturēšanās, attiecīgajai dalībvalstij pirms atgriešanas lēmuma izpildes vai pat šī lēmuma pieņemšanas būtu jāuzsāk kriminālvajāšana, kam attiecīgā gadījumā sekotu brīvības atņemšanas sods. Šāds pasākums aizkavētu izraidīšanu (iepriekš minētais spriedums lietā *El Dridi*, 59. punkts), un tas vairs nav viens no Direktīvas 2008/115 9. pantā minētajiem pamatojumiem izraidīšanas atlikšanai.

- 46 Kaut arī no visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka dalībvalstis, kurām ir saistoša Direktīva 2008/115, nevar paredzēt brīvības atņemšanas sodu trešās valsts valstspiederīgajiem, kas valstī uzturas nelikumīgi, situācijās, kurās viņi saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem kopīgajiem standartiem un procedūrām ir jāizraida no valsts un, lai sagatavotu un īstenotu šo izraidīšanu, labākajā gadījumā var tikt pakļauti turēšanai apsardzībā, tas neizslēdz dalībvalstu iespēju, ievērojot minētajā direktīvā noteiktos principus un tās mērķi, pieņemt vai saglabāt noteikumus — attiecīgā gadījumā krimināltiesību jomā —, kas reglamentētu situāciju, kad ar piespiedu līdzekļiem nav izdevies panākt trešās valsts valstspiederīgā, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, izraidīšanu (iepriekš minētais spriedums lietā *El Dridi*, 52. un 60. punkts).
- 47 Ņemot vērā šo iespēju, ir jākonstatē, ka valdību, kas Tiesā iesniegušas apsvērumus, izvirzītā tēze, ka iepriekš sniegtā interpretācija liegtu dalībvalstīm iespēju novērst nelikumīgu uzturēšanos, ir nepamatota.
- 48 Direktīvai 2008/115 nav pretrunā tas, ka, ievērojot valsts kriminālprocesuālo tiesību normas, kriminālsodi tiek noteikti trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir tikusi piemērota šajā direktīvā noteiktā atgriešanas procedūra un kuri nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā, kaut arī nepastāv pamatots iemesls tam, lai viņi neatgrieztos.
- 49 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, piemērojot minētās kriminālprocesuālo tiesību normas, iepriekšējā punktā minēto sodu uzlikšanā pilnībā ir jāievēro pamattiesības un it īpaši tās, kas ir garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī.

50 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 2008/115 ir interpretējama tādējādi, ka tā

- nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā par nelikumīgu uzturēšanos ir paredzēti kriminālsodi, tiktāl, ciktāl tajā ir atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kam, kaut arī viņš nelikumīgi uzturas minētās dalībvalsts teritorijā un nav gatavs brīvprātīgi pamest šo teritoriju, nav tikuši piemēroti šīs direktīvas 8. pantā paredzētie piespiedu līdzekļi un attiecībā uz kuru — gadījumā, ja viņš tiek turēts apsardzībā, lai sagatavotu un īstenotu viņa izraidīšanu — nav beidzies maksimālais šīs turēšanas apsardzībā termiņš, un

- pieļauj šādu tiesisko regulējumu tiktāl, ciktāl tajā ir atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir tikusi piemērota minētajā direktīvā paredzētā atgriešanas procedūra un kas nelikumīgi uzturas minētajā teritorijā, kaut arī nepastāv pamatots iemesls tam, lai viņš neatgrieztos.

Par tiesāšanās izdevumiem

51 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, ir interpretējama tādējādi, ka tā

- nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā par nelikumīgu uzturēšanos ir paredzēti kriminālsodi, tiktāl, ciktāl tajā ir atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kam, kaut arī viņš nelikumīgi uzturas minētās dalībvalsts teritorijā un nav gatavs brīvprātīgi pamest šo teritoriju, nav tikuši piemēroti šīs direktīvas 8. pantā paredzētie piespiedu līdzekļi un attiecībā uz kuru — gadījumā, ja viņš tiek turēts apsardzībā, lai sagatavotu un īstenotu viņa izraidīšanu — nav beidzies maksimālais šīs turēšanas apsardzībā termiņš, un

- pieļauj šādu tiesisko regulējumu tiktāl, ciktāl tajā ir atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir tikusi piemērota minētajā direktīvā paredzētā atgriešanas procedūra un kas nelikumīgi uzturas minētajā teritorijā, kaut arī nepastāv pamatots iemesls tam, lai viņš neatgrieztos.

[Paraksti]